

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2863

יום ראשון ל' אדר א' תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"מ יא | עמוד היומי: שבת יב: | דף הכולל: ב"מ ק | קנין ירושלמי: תרומות סח
דף היומי בהלכה: ר"ט ג' ר"י א' .
מוסר: שם עולם - פרק ט"ז 'וכמה צריכין אנשים' עד פרק י"ז.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ב' עד 'וכי מה היא טיבה של אותה כימה'

כל תושבי הגהינום השתתפו בכנס החירום והמנחה פתח את דבריו: תושבי הגהינום היקרים, אנחנו נמצאים פה בחום הגהינום, יושבים כאן ובווערים, וזה בלתי נסבל! אנחנו דורשים הפסקה קצרה של חמש דקות.. באותו יום התקבלה ההודעה המשמחת

רבי אברהם מרדכי מלאך על המפגש בין המון ופרעה בחופשה מהגהינום

וכולם צועדים החוצה מיליארדי גויים כולם ביחד - לחטוף קצת אויר צח. ובין כולם ממחר אחד ודוחף את כולם, אחד עם אף ארוך, ושמו המן. הוא ממש לחוץ, אומרים לו, 'המן את מי אתה מחפש?' 'יש מישהו שאלפי שנים אני מחפש, סוף סוף אני יכול להיפגש

איתו.'

'את מי אתה מחפש?'

'את פרעה.'

'פרעה?'

'כן'. את פרעה קשה מאוד למצוא, וכולם יודעים למה, הוא היה ממש נמוך בגובה של בקבוק טמפו וזה מרומז בתרגום אונקלוס: ואיך ישמעני פרעה - ואיכדין יקבל מני פרעה - כי הרי פרעה היה מיני... כשהוא הלך ברחוב הוא היה נראה כמו קופסה, אמה על אמה, כמו בקבוק סודה, בלי הפקק אפילו. והמן מחפש את פרעה, ובסוף הוא מצא את פרעה יושב על קופסת גפרורים ומנענע לו את הרגליים.

פרעה פוגש את המן והוא שואל אותו, 'תגיד לי המן, מה קרה?'

'אני מחפש אותך שנים.'

שואל פרעה, 'מה קרה?'

'אני לא מבין אותך?'

'מה אתה לא מבין?'

אומר המן, 'אני סידרתי יום טוב ליהודים, הלא זה פורים, והנה

רבתי, אני רוצה לספר מעשה שלא היה.

פעם התקיים אירוע חירום בגהינום, כל תושבי הגהינום לדורותיהם הוצרכו להתכנס באולם הכינוסים המיוחד בשעה המיועדת.

והנה הגיע השעה, והמנחה פותח את דבריו: תושבי גהינום היקרים, אנחנו נמצאים פה בחום הגהינום 365 ימים בשנה, ובכל יום יש 24 שעות, ובכל שעה יש 60 דקות, ובכל דקה 60 שניות, ופשוט אנו יושבים כאן ובווערים. וכידוע זה בלתי נסבל! את האחד צולים כמו נקניק, ואת השני כמו שווארמה, זה ממש לא נורמאלי - זה לא נורמאלי!!! אנחנו מבקשים שאנחנו חייבים 5 דקות הפסקה ביום. הרי אפילו בחיידר למי שלא זוכר היה לנו שם הפסקה, ואני מודיע כעת שאנחנו מבקשים בדחיפות כמה דקות הפסקה בכל יום.'

כל החבר'ה שם הגישו בקשה, ובגלל שכנראה כל עורכי הדין נמצאים שמה בגהינום אז הבקשה שלהם התקבלה. והודיעו להם משמים, 'חבר'ה קיבלתם כבקשתכם חמש דקות, אבל אנחנו מזהירים מראש שחמש דקות זה חמש דקות, אם תאחרו ברגע אחד אז אתם בצרות.'

ההפסקה בגהינום נהפכה מיד לשיחת היום בכל מדורי הגהינום.

למחרת בשעה 11 מצלצל לו הפעמון, ונפתחים שערי גיהנום,

שלפני פסח יש רק איזה חטיף מסכן במקרר ומקסימום מיץ תפוזים שסחטו אותו לפני כמה שבועות לבד בבית...

וזה עוד לפני פסח. אז מגיע פסח בעצמו, ושוברים את השיניים שמונה ימים על מצות. בטח יש להם אוכל, תפוחי אדמה, ביצה, בצל, ותפוחי אדמה וביצה וחלילה. ואת העוגיות של פסח...

ועל כולם, אם לא די כל זה שאין להם מה לאכול, גם אין איפה ללכת. הכול מכור לגוי - פה אסור לגעת, ואם נפלה מצה על הריצפה - יהא מונח עד שיבוא אליהו. ולא אוכלים ולא מתארחים... ועוד קוראים לחג הזה 'זמן חירותנו'. אתה מבין המן? והמן מסתכל עליו, 'פרעה אתה צודק! אבל היהודים הם לא כאלה טיפשים, הם הרי עם חכם ונבון. מה הפשט שהם מכנים את היום טוב הזה זמן חירותנו?'

'נכון, שאלה טובה?'

'אתה יכול להסביר לי מה הפשט בזה?'

וכאן צלצל הפעמון וכולם מיהרו להיכנס חזרה, והמן נשאר עם הקושיא.

(מתוך עלון 'אסדר לסעודתא')

אתה גם סידרת להם חג, את חג הפסח, אבל כמה זמן החג שלי? יום אחד בלבד, פורים. אבל אתה נתת להם יום טוב של שבעה שמונה ימים, וכאן אני שואל אותך, אתה נורמאלי? אתה כזה צדיק??, אתה נותן להם חג כזה ארוך? הם מטיילים להם בחול המועד!! אתה צריך ללכת לגן עדן - לא מגיע לך בכלל להיות בגהינום, אתה ממש צדיק הדור, ימח שמך וזכרך!.

אומר לו פרעה, 'המן יקר, אני כבר יראה לך מי זה השונא ישראל האמיתי... אתה אכן נתת להם רק יום אחד אבל איך נראים היהודים ביום הזה? שנה שלמה הם מחכים ליום הזה, והם משתחררים ביום הזה, שיכורים, שנה שלימה אם משהו עושה שטויות שואלים אותו, הלו וכי זה פורים היום? פורים הוא הסמל של השתוללות.

אבל מה אני נתתי להם? אוי, איך נתתי להם כזה חג, של 'עבודת פרך' כבר 3 שבועות לפני פסח הבתים היהודים מתחילים להיראות כמו גטו, כל יום הבעל חוזר הביתה ומגלה ד' אמות חדשים שאסור לו לדרוך שמה - וזה אוטוטו הולך להימכר לגוי, לנו. והבעל חוזר הביתה לחוץ כולו, אשתו כל הזמן צועקת עליו, הוא רץ מיד למקרר והמצב מיום ליום מצטמק ורע לו... בימים

זו השעה החמישית שאני עוקב אחריו, רכון כך על גבי השולחן, נבלע בפינתו. עיניו ממוקדות בעט הבלוגרף שבידו. עט פלסטיק של 4 שקל שיסלול חכמה לדורות, ויאיר מוחות לרבבות. מעליו תלויה תמונתו של סבא-רבא, אור שבעת הימים מרנא הגר"א

הרב יעקב ב. פרידמן הציין אל חדרו של מרן פוסק הדור הגר"מ שטרנבוך שליט"א

חידושים היא מצבו הטבעי, ודממה שלווה יורדת על הבית. פניו של רבי משה הופכות בעת כתיבתו מזיגה מרהיבה של שלווה ודריכות. נפשו נספגת בתהליך הכתיבה. "נפשי כתבית יהבית". למרות מעמדו המרכזי ב'עדה החרדית' הקנאית, אין שום 'סימן קריאה' נלהם בחייו. גם הליכות-הקנאות שלו מנווטות, נינוחות. חלק מהבהירות האופפת את עולמו.

הוא עוצר פתאום את שטף הכתיבה. עננה קלה מקדירה את פניו, והאווירה בחדר מתחדדת. נכד נכנס, מציב על השולחן כוס תה מהול בחלב. מורשת אנגלית שנותרה מבית אבא בלונדון. האיזון הדק על השולחן מופר; צלחת זכוכית נשמטת מבין ערימת הגליונות, נוחתת ארצה, ומתנפצת בשאון. רבי משה אינו יודע ואינו רואה. הוא נותר באותה תנוחה. ראשו זקוף מעט, מוטה לחלל, אפוף מחשבה.

בן משפחה אחר נכנס בבהילות לחדר. מעביר לסבא שאלה חשובה מטעם בית הדין בלונדון. רבי משה עונה בשלווה, תוך כדי כתיבה. מבטו נותר ממוקד. הוא מקשיב לשואל, עונה, מסביר, אבל העט שלו שועטת תוך כדי דיבור על גבי הגליונות.

(מתוך עלון 'הלכות והנהגות' ממרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א)

זוג פלורסנטים בוהקים מהתקרה. אור קריר, יעיל, כמעט כחלחל. חדר עטוף ספרים. שולחן סגפני צפוף, ועליו ערימות-ערימות גליונות כתובים, ערוכים בכתב-ידו הצפוף, העגלגל, של בעל הבית. מסכת שבת פתוחה בפרק רבי אליעזר דמילה. לצידה ספר 'תשובות והנהגות', האחרון בסדרה, ובעיקר גליונות. גליונות נייר כתובים, לכל אשר תשא העין.

זו השעה החמישית שאני עוקב אחריו, רכון כך על גבי השולחן, נבלע בפינתו. עיניו ממוקדות בעט הבלוגרף שבידו. עט פלסטיק של 4 שקל שיסלול חכמה לדורות, ויאיר מוחות לרבבות. מעליו תלויה תמונתו של סבא-רבא, אור שבעת הימים מרנא הגר"א. תמונה דהויה, לא התמונה המפורסמת. גם התמונה הזו היא חלק מהאמת הנוקבת היצוקה ביסודות החדר. "בידנו עדות מהימנה", סיפר לי רבי משה אחר כך, "עדות מכלתו של הגר"א שהתמונה הזו היא התמונה המדויקת של הגר"א". כאילו הייתה גם התמונה הזו ריאה-נקובה שנשטחה על שולחנו ונמצאה כשרה. מאוחר יותר נלמד שמושגים 'כנראה', 'בערך', מופקעים מעולמו הבהיר. דלת החדר סגורה כמעט כליל. אני מציץ בעזות אל מרווח הפתח הצר. עט הבלוגרף עולה ויורד, גליונות מתמלאים. כתיבת

בשמחת הנישואין ציווה הרבי למשתתפי השמחה להגביר עוד ועוד את הריקודים, ומדי פעם הורה בידי הקדושות להרבות עוד ולהעצים את השמחה לגבהים. החסידים עמדו ותמהו, לשמחה מיוחדת מה זו עושה

הרב ישראל היימן על הריקודים בלובלין והמארשים בישיבת חברון

משנכנס אדר מרבין בשמחה!

ונקי ויש בידו את כל הדרכים הסלולות להתעלות אך ורק בעבודת ה', הוא עומד ותמה איך הוא יוכל להישאר במעלתו הנוכחית ולא ליפול ממנה, רוצה אני להראות לו את הדרך הסלולה.

לדבוק במידת השמחה!

אם הוא יהיה בשמחה תמיד, מובטח לו שיישאר זך ונקי כל ימי חייו.

כך גם גרס ה'סבא מסלבודקא' - רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל. ישיבת סלבודקא ואחר כך ישיבת חברון, התייחדו באווירה השמחה וברוח הטובה ששררה שם. בפרט בתקופות החגים אז השקיע הסבא ואחריו כל ראשי הישיבה באווירה של שמחה גדולה. מניגונים מיוחדים עד זמנים מיוחדים לריקוד ולמחול.

בחג שמחת תורה בישיבת חברון היו מוכרים את פסוקי 'אתה הראית' בסכום של מארשים אותם התחייבו הבחורים לשורר לכבוד התורה במהלך כל השנה כולה. כמו כן פעמים היו שהסבא הורה בחגים כשלא היה מי שמחוייב לומר קדיש יתום בסיום התפילה, לשורר ניגון של שמחה במקום קדיש.

הוא סבר שאווירת השמחה מחדירה את לימוד התורה והמוסר עמוק אל תוככי הלב ומנביטה שם את הקומה הרוחנית הדרושה לבן תורה.

אלו הימים בהם אנו מצווים להחדיר את השמחה אל ליבנו ולהפוך את כל עבודת ה' שלנו לאיכותית יותר ע"י שמחה של מצווה.

אם על אדר הראשון יש שנחלקים על חיוב השמחה, באדר השני כולם מודים שחיוב השמחה מדברי סופרים חל במלא עוזו... מיוחדתה של מידת השמחה היא בכך שאע"פ שאינה מצווה מפורשת בפני עצמה בתורה, הרי שהיא 'הנשמה' של כל המצוות כולן. בקלות שבפרשת כי תבוא מבואר שעיקר התביעה על אדם יכולה להיות 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב'. כלומר, עבודת ה' אם היא נעשית מתוך עול ועצבות היא מחטיאה את כל מטרתה. קרבת ה' שהיא עיקר העבודה נעשית מתוך שמחה שכן עוז וחדווה במקומו ולא ח"ו עצב ודיכאון...

בשמחת הנישואין לאחד מצאצאי החוזה מלובלין ז"ע שנערכה בהשתתפותו, ציווה החוזה למשתתפי השמחה להגביר עוד ועוד את הריקודים. מדי פעם הורה בידי הקדושות להרבות את הריקודים ולהעצים את השמחה לגבהים. מששאלו אותו לשמחה מיוחדת זו מה עושה? הלא החתן מלא וגדוש בתורה ויראת שמים, וגם הכלה נודעת בשערים במידותיה ובצניעותה, האם ישנה סיבה מיוחדת שצריך לשמחם? לכאורה דווקא כאן בשמחת נישואין כאשר שני הצדדים מושלמים אולי יש פחות צורך לשמח מכל פעם, ומדוע הוא מורה להעצים את השמחה עוד יותר מחתונה רגילה?

נענה לעומתם החוזה ואמר: החתן דנן מושלם הוא בכל. דווקא לכן כיון שיודע הוא שחתן מוחלים לו על כל עוונותיו והוא כעת זך

'מה דיברתם?' צרח השוטר בכעס. הנהג שחשש מתוצאות הדו"ח הסביר לו: 'הוא אמר שאת הכל עושה ה' יתברך, הוא זה שהחליט שמגיע לי דו"ח'. פניו של השוטר האדימו, וצרח בגרון ניהר: 'אני הוא זה שמחליט!', וכדי להוכיח זאת גירש אותו בלי דו"ח...

חבר'ה, להירגע!

כדי כך? לאט לאט נחשפתי להתנהגויות של כעסנים, והבנת ששהדברים כפשוטם. בהמשך נוכחתי לדעת שהכלל הזה כבר

לפני שנים רבות ראיתי בספר 'ארחות צדיקים' משפט חריף מאוד: 'הכעסן - אינו רחוק מן המשוגעים'. ברגע הראשון (וגם ברגע השני...) זה היה נראה לי 'מוגזם' משהו. מה? האמנם עד

הוכח, מאז ומקדם, ובשורות הבאות אני מבקש לשתף אתכם, קוראים נכבדים, בכך.

פניו של השוטר הכעסן התמלאו באדום, והוא צרח בגרון ניחר:
'אני זה שנותן!'
'אני מחליט פה!'
וכדי להוכיח זאת גירש אותו בלי דו"ח...
נו, 'הכעסן - אינו רחוק מן המשוגעים'..

אסיים בסיפור שמהווה עצה נפלאה להתגבר על מידת הכעס:
'אני לא מסוגל!' התאונן חסיד בפני רבו. מידת הכעס שולטת עלי ואינני מוצא לעצמי עצה.
'תמתין בבקשה בחוץ אולי בינתיים יזמנו לי משמים עצה טובה עבורך.'
עודו ממתין והוא שומע את הרבי ממתיק סוד עם הגבאי: 'לך תנסה אותו במידת הכעס!'
ואכן, לא חלפו כמה דקות ולגבאי 'נשפכה' צלחת סלט ירקות הישר מעל ראשו של החסיד.
בימים כתיקונם היה עושה מהגבאי סלט ירקות, אבל כאן, הוא הרי שמע את לחישת הרבי לנסות אותו...
הגבאי בקושי התנצל, וחזר למקום עם כוס תה. גם הוא נשפך עליו 'בטעות'...

התאונות המשיכו להתרחש בקצב, ובעודו אבל וחפוי ראש נקרא אל הרבי.
'נו?!' התפלא הרבי, 'אתה שולט היטב במידת הכעס! מה הגבאי לא עולל לך, ואתה כלל לא יצאת מכליך!'
רבי - הודה החסיד - שמעתי את הלחישה. שמעתי שכל מה שאירע לי 'נשלח' אליי על ידי הרבי כדי לנסות אותי, אז הכיצד אכעס?!...
זו בדיוק העצה! - סיכם הרבי - תזכור תמיד שכל מה שמתרחש 'נשלח' אליך ע"י הבורא יתברך כדי לנסות אותך, אז הכיצד תכעס?!
וזה, בעצם מונח באותו משפט קצר שהושמע באוזני הנהג מהסיפור הקודם: 'האלף מאכט בורא-עוילם!'
(עלון 'איש לרעהו')

בין מושל הכפר ובין שכנו פרצה מחלוקת. הריב החל על דברים של מה בכך, והסתבך עד למלחמה גלויה וקולנית.
באחד העימותים הקשים איים האיש על ראש הכפר כי ילך להעיד בפני השלטונות על מעשים לא חוקיים שעשה המושל בתוקף תפקידו, ובעיקר על ניצול מעמדו לצורך שחרור כמה מבני הכפר מגיוס צבאי בשיטות בלתי כשורות.

כאשר סיפר זאת לאשתו ניסתה להניא אותו מכך וטענה בפניו: 'הלא בכך תכרה בור לעצמך ולמשפחתך, שכן המושל שיחרר בדרך זו גם את בנינו מגיוס. אם תסגירה לשלטונות המדינה, נסבול גם אנו מכך ויאסרו גם את בנינו - ומה תרוויח?!'
הבעל הזועם לא הסכיט לדבריה והשיב לה ברוב כעסו: 'הכל כדאי! כדאי לאסור אותך! לאסור גם אותי! וגם את בנינו! ובלבד שאוריד את זה מגדולתו!'
נו, אז אכן 'הכעסן - אינו רחוק מן המשוגעים'.

שוטר-תנועה עצר נהג והתכוון להנחית עליו דו"ח תנועה. הנהג היה מאוד מתוסכל.
לצידו ברכב ישב הגאון רבי מרדכי דרוק זצ"ל, אשר ניסה להרגיע את הנהג בעזרת מרגלית שהיתה שגורה בפיו: 'האלף מאכט בורא-עוילם!' (-את הכל עושה בורא עולם!) "האלף מאכט בורא-עוילם!"
שמע אותם השוטר מתלחשים עליו 'באידיש' וראה בכך משום 'פגיעה בעובד ציבור' [חוק העונשין, התשל"ז-1977 סעיף 288...]
'מה דיברתם?' צרח השוטר בכעס.
הנהג, שבלאו הכי חשש מתוצאות הדו"ח, הסביר לו בנועם: 'הוא אמר לי שאת הכל עושה הקדוש ברוך הוא - הוא זה שהחליט שמגיע לי דו"ח!'

כעבור תקופה פגש מרן האדמו"ר מקרעטשניף-ירושלים זצוק"ל את רבנו והסב את תשומת לבו לכך, באמרו: 'דער שבת איז נישט אוי'... השבת אינה 'אוי'... מאז שינה רבנו למשך תקופה קצרה את נוסח השיר

אוי אוי שבת, אוי אוי שבת קודש...

בארץ הקודש, כשכל הקהל מתרומם טפח וטפחיים מעל הקרקע עם הניגון החדש המרומם את הגוף והנפש בקדושת השבת. כעבוד תקופה פגש כ"ק מרן אדמו"ר מקרעטשניף-ירושלים

את הניגון המפורסם 'איי איי שבת' חיבר הרה"ק ה'מאור ישראל' מסקולען זי"ע לכתחילה עם התיבות 'אוי אוי שבת', וזה היה בעת ששהה בשנת תשמ"ז על שבת קודש בעיר באר שבע

האט געברענט פאר'ן סקולענער רבי'ן דאס קדושת שבת, האט ער צוגעלייגט א פאל, ער וועט נאך צולייגן א פיפטע פאל... (בערה בו ברבי מסקולען קדושת שבת, לכן הוסיף אופן נוסף בניגון, והוא עוד יוסיף גם אופן חמישי בניגון זה...).

רבנו היה מרקד על ניגון זה את ריקוד המצוה-טאנץ בשמחת נישואי צאצאיו, יחד עם הניגונים הנוספים: וטהר לבנו, וקרב פזורנו, ביום השבת. כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ממונסי מספר לנו על כוחו הנפלא של ניגון זה: ידוע לי על מלמד אחד במקום מודרני שבכל יום שישי היה יושב עם התלמידים בכיתה ומזמר איתם ניגונים לכבוד שבת קודש, וכך היה שר איתם את הניגון 'אוי אוי אוי שבת'.

לימים סיפר אותו מלמד, שהיה אצלו ילד מסוים שירד מן הדרך ועזב את ביתו הוריו לגמרי ר"ל, אבל כעבור כמה שנים חזר בתשובה, באמרו שהניגון 'אוי אוי אוי שבת' נכנס כל כך בעצמותיו מאותה תקופה ולא נתן לו מנוחה לרגע בהיותו מחוץ למחנה שומרי התורה והמצוות, וכל הימים הרגיש חובה בנפשו לחזור לכור מחצבתו בזכות אותו ניגון קדוש.

(המבשר תורני)

צוק"ל את רבנו והסב את תשומת לבו לכך, באמרו: "דער שבת איז נישט אוי"... (השבת אינה 'אוי')... מאז שינה רבנו למשך תקופה קצרה והיו מזמרים את הניגון 'אך אך אך שבת', ואז אמר רבנו שזה מלשון הפסוק (שמות לא, יג) 'אך את שבתותי תשמורו'. לאחר זמן שוב שינה רבנו והורה שיזמרו 'איי' בשני יודין.

רבנו עצמו סיפר פעם בסעודת צפרא דשבתא והסביר כי תיבת 'אוי' אינה 'קרעכטץ' (אנחה) חלילה, אלא השתוקקות לשבת קודש, אבל עם כל זה הוסיף ואמר שאם העיר על זה 'רבי הערשילע' [כך היה מכנהו רבנו], הרי שכבר יותר טוב לזמר 'אך אך'.

בשנת תשנ"א במהלך השבוע שחל בו תשעה באב, הוסיף רבנו בבא רביעית לניגון זה וביקש מאחד ממשמשיו שיביא לפניו את מכשיר ההקלטה, אולם המשמש אמר לרבנו שאין עוד מקום פנוי במכשיר ואין לו עתה מכשיר אחר. ענה לו רבנו: אזא תנועה קען מען נישט לאזן פארגעסן, (תנועה שכזו אי אפשר לתת לה להישכח), וניגן את התנועה במקום ניגון אחר. כאשר סיפרו באותה תקופה למרן אדמו"ר מקרעטשניף-ירושלים צוק"ל שרבנו הוסיף בבא רביעית לניגון זה, נענה ואמר: 'עס

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע שמח הרה"ק מליסקא כששכח מקטרתו?

בבא מצינעא דף יא

ושכחת עומר בשדה

יהיה לי פתחון פה לעתיד לבוא. סיים הרה"ק מליסקא: ובזה יש לפרש הפסוק (דברים ח, יט) "והיה אם שכח" - 'והיה' לשון שמחה, צריך שתהיה בשמחה אם אתה שוכח את החפץ שלך, כי אז יש תירוץ בפ"ך, באם ח"ו "תשכח את ה' אלקיך" (חכו ממתקים - חכמתא לחכימין - עולמו של אבא - עמ' קמ)

מסופר על הרה"ק דבי צבי הירש מליסקא זצ"ל, פעם יצא לדרכו ושכח בבית את המקטרת שלו, והיתה לו מזה שמחה גדולה. את שמחתו הסביר כך; "בעת שעלי להופיע בפני בית דין של מעלה, ישאלו ממני איך שכחת לקיים מצוה זו או מצוה זו מן התורה? עד עכשיו, לא היה לי שום מענה בפ"י להצטדק ולומר שהשכחה גוברת עלי. אבל עכשיו ששכחתי את המקטרת בבית,

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מי שאכל פחות מ'כזית' מעוגה ופחות מ'כזית' שוקולד - איזו ברכה אחרונה יברך?

'בורא נפשות'.
וכמו כן, כל המשקאות מצטרפים לרביעית. אולם, אם אחד המשקאות הוא יין או מיץ ענבים, ושתה ממנו יותר מכזית [אך פחות מרביעית] - היות ויש דעה הסוברת שמשקה חייב בברכה אחרונה אף בכזית, יתכן שהתחייב בברכת 'על הגפן' על היין, ואינו יכול לברך עליו 'בורא נפשות'; ויש שהכריע, שיברך 'בורא נפשות'. ומאכל ומשקה אינם מצטרפים יחד לחייב ברכה אחרונה; ויש שכתבו, שיתכן שנכנס בכך לספק חיוב ברכה אחרונה.
[שו"ע רי, א, משנ"ב א, ושעה"צ ד-ה; בו"מ דרשו, 1-2]

האוכל פחות מ'כזית' [50-17 סמ"ק, לשיטות השונות], והשונה פחות מ'רביעית' [86-150 סמ"ק] - אינו מברך ברכה אחרונה. וכל המאכלים מצטרפים לכזית, דהיינו, שאם אכל פחות מכזית ממאכל אחד, ופחות מכזית ממאכל אחר, חייב בברכה אחרונה.

ואם ברכת שני המאכלים אינה שווה: אם ברכת אחד מהם היא 'בורא נפשות', יברך 'בורא נפשות'. ויש שכתבו, שאם מדובר בפת ובמיני מזונות, יברך 'על המחיה'. ואם ברכת אחד מהם 'על המחיה' וברכת השני היא 'על העץ', לדעת רוב הפוסקים, יברך

האם מברכים 'בורא נפשות' על קפה רותח?

יש אומרים, שמשקה שרגילים לשתותו בקצב איטי, כגון משקה חם מאוד או קר מאוד, דינו משתנה בהתאם לקצב שבו רגילים לשתותו. ולדעת המשנה ברורה, רצוי לנהוג כדעה הראשונה. ויש אומרים, שאף כששתה משקה ב'כדי אכילת פרס', בדומה לכזית של מאכל, חייב בברכה אחרונה, וכן פסק הגר"א. ויש שהורו כדעה זו בנוגע לכל משקה מלבד מים. ורבים מגדולי ישראל נהגו בנוגע לשתית משקה חם כדעה זו, או כדעה המובאת לעיל, שאין צורך לשתותו בתוך 'כדי שתיית רביעית'. ולדעת המשנה ברורה, ראוי לשתות באופן המחייב בברכה אחרונה לכל הדעות.
[משנ"ב רי, א, ושעה"צ יא, יב, יד ורטו; בו"מ דרשו, 14-15]

כאמור, הכמות הנדרשת לחיוב ברכה אחרונה על מאכל היא 'כזית'. וכמות זו אינה מחייבת בברכה אחרונה אלא כשנאכלה כדרך אכילה, דהיינו, שמתחילת האכילה ועד סופה לא חלף זמן של יותר מ'כדי אכילת פרס'; והפוסקים כתבו שיעורים שונים למשך זמן זה, הנעים בין שלוש לשמונה דקות.

ואת כמות המשקה המחייבת בברכה אחרונה, כלומר, 'רביעית' - לדעת השולחן ערוך, צריך לשתותה בתוך 'כדי שתיית רביעית', דהיינו, משך הזמן הממוצע שנדרש לשתית כמות זו בשתי לגימות. ויש אומרים, ששיעור זה מתייחס לכל המשקאות; אך

האזינו לתוכנית 'הפותח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

'ספק ברכות להקל. האם יש פתרון?

ויש שכתבו, שבמקרה של ספק חיוב ברכה, ניתן לומר את הפסוקים: "וַיְבָרֶךְ דָּוִד... בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל... לֵךְ ה' הַמְּמַלְכָה...", ולהוסיף את נוסח הברכה ללא שם ומלכות; ויש שכתבו, שניתן לומר "ברוך רחמנא מלכא דעלמא", במקום שם ומלכות. ויש שפקפקו בעצות אלו, ולדעת פוסקים רבים, אמירת "ברוך רחמנא..." נחשבת כהזכרת שם ה'. ויש שכתבו, שבמקרה של ספק, יהרהר את הברכה בלבנו.

[שו"ע רט, ג, ומשנ"ב ט; בו"מ דרשו, 17-18]

רוב הברכות - ברכת המצוות, ברכת הנהנין וברכת השבח - הן מדרבנן, ולכן, המסופק אם בירך אינו חוזר ומברך, שהרי ספקא דרבנן לקולא. ואסור להחמיר ולברך, משום שזהו ספק איסור ברכה לבטלה, אשר יש הסוברים שהוא מדאורייתא, ויש הסוברים שהוא איסור חמור דרבנן שספקו לחומרא. ולמרות שאסור להנות מהעולם הזה ללא ברכה, ניתן לאכול ולשתות ללא ברכה במקרה של ספק, משום שאיסור ההנאה הוא רק כשחייב לברך, אך כשפטור מלברך מחמת ספק, אין איסור להנות.

* מי שטעה וחתם ברכה שלא כראוי, יאמר מיד את נוסח החתימה הראויה, ויצא ידי חובתו. ואם חלף 'תוך כדי דיבור' - מסיום הברכה, לא ניתן לתקנה, ואף אם לא הסיח את דעתו ממנה.
* סדר הברכות בהבדלה הוא: 'הגפן', 'בשמים', 'מאורי האש', ו'המבדיל'. ומי שהתכוון לברך בסדר הראוי, וטעה בלשונו וחתם את אחת מהן שלא כסדר הראוי - יתקן את הברכה ב'תוך כדי דיבור'.
* מי שבירך על מאכל ברכה שאינה ראויה לו, והיה בדעתו לפטור בברכה זו מאכל נוסף, אשר הברכה שבירך ראויה לו - הברכה חלה על המאכל הנוסף, ויאכלנו לאלתר.

אתמול
למדנו

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מהו 'חֲמֵר מְדִינָה' הנחשב כייין?

כמים, ויש שהסתפק בדבר. ולדעת החזו"ן איש, בזמננו, שהיין מצוי בשפע, ובמקומות רבים אין שותים אותו כלל כי אם במועדים מסוימים, והמשקאות האחרים אינם באים כתחליף ליין - אין לשום משקה דין 'חמר מדינה'; ויש חולקים.

[שו"ע קפב, ב, משנ"ב ה, ו, ז, ו; ושעה"צ ד; בו"מ דרשו, 5, 6, 11]

קידוש, הבדלה וכוס של ברכת המזון, אינם אלא על יין; אולם, במקום שלא מצוי בו יין, נחשב המשקה שהוא 'חמר מדינה' (= יין המדינה) פְּיִין; והיינו המשקה שרוב בני המקום שותים ממנו בכל יום, או שעיקר שתייתם בסעודה הימנו; למעט מים, וכן מי סודה, שאינם נחשבים כייין אף במקום שמשמשים כמשקה העיקרי. ומשקאות קלים ומוגזים שעיקרם מים - יש אומרים, שדינם